

**OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA IZMJENA I DOPUNA DRŽAVNOG PRORAČUNA
REPUBLIKE HRVATSKE I FINANCIJSKIH PLANOVA
IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA ZA 2009. GODINU**

SADRŽAJ

1. MAKROEKONOMSKI OKVIR	3
2. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	4
3. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA	7
4. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	13
5. RAČUN FINANCIRANJA DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	14
6. IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI.....	15
7. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE....	17

1. MAKROEKONOMSKI OKVIR

Posljedice financijske krize, nastale uslijed sloma tržišta sekundarnih hipotekarnih kredita u SAD-u, postupno su se proširile na Europu pa tako i na Hrvatsku. Najnovije projekcije makroekonomskih pokazatelja iz međunarodnog okruženja ukazuju da je ekonomska kriza jačeg intenziteta negoli se ranije očekivalo.

Utjecaj krize na realni sektor počeo se osjećati već krajem 2008. godine, a dostupni makroekonomski pokazatelji za početak 2009. godine upućuju na daljnje usporavanje ekonomske aktivnosti i u tekućoj godini. Tako je u siječnju 2009. godine promet od trgovine na malo zabilježio realno međugodišnje smanjenje od 13,7%, robni izvoz je smanjen na međugodišnjoj razini 26,1%, dok je međugodišnje smanjenje robnog uvoza iznosilo 31,8%. Industrijska proizvodnja je u prva dva mjeseca 2009. godine smanjena 13,3% u usporedbi s istim razdobljem 2008., a međugodišnji rast indeksa potrošačkih cijena je iznosio 3,8%.

Preljevanje opisanih negativnih ekonomskih kretanja iz okruženja na hrvatsko gospodarstvo rezultirat će padom gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj pa se u 2009. godini predviđa realni pad bruto domaćeg proizvoda od oko 2,0%. Što se tiče sastavnica bruto domaćeg proizvoda s rashodne strane, u 2009. godini očekuje se smanjenje osobne potrošnje uslijed smanjenja realne mase neto plaća, usporavanja rasta potrošačkih kredita te prisutnih negativnih očekivanja. Uslijed pada gospodarske aktivnosti i domaće potražnje, ali i nižih cijena energenata te poljoprivrednih i drugih sirovina na svjetskom tržištu, predviđa se značajno smanjenje uvoza roba i usluga. Uzevši u obzir predviđenu kontrakciju gospodarske aktivnosti glavnih hrvatskih izvoznih partnera te zemalja iz kojih u Hrvatsku pristiže najveći broj turista, očekuje se i smanjenje izvoza roba i usluga, no u manjoj mjeri nego što je to slučaj s uvozom. I kretanja na tržištu rada će u određenoj mjeri pratiti razvoj gospodarske aktivnosti.

Nakon razdoblja snažnih inflatornih pritisaka prisutnih u najvećem dijelu 2008. godine, u ovoj se godini očekuje smanjenje prosječne inflacije na oko 2,6%, uslijed jenjavanja inflatornih pritisaka koje generira domaća potražnja te troškovnih i uvezenih inflatornih pritisaka.

Prvenstveno uslijed snažnijeg pada uvoza od izvoza roba i usluga, tijekom 2009. godine doći će do smanjenja deficita tekućeg računa bilance plaćanja. Uzimajući u obzir otežano inozemno financiranje te opisana gospodarska kretanja u zemlji, u 2009. se također očekuje značajno usporavanje ili stagnacija rasta inozemnog duga, posebno onog njegovog dijela koji se odnosi na zaduživanje sektora poduzeća.

Tablica 1.: Osnovni makroekonomski pokazatelji

	2007.	2008.	XII 2008.	I 2009.	II 2009.	I - II 2009.
Bruto domaći proizvod, realni rast	5,5	-	-	-	-	-
Industrijska proizvodnja, % godišnja promjena	4,9	1,2	-2,2	-14,1	-12,4	-13,3
Trgovina na malo, realna % godišnja promjena	5,3	-0,5	-2,9	-13,7	-	-
Noćenja turista, % godišnja promjena	5,6	2,0	2,8	3,9	-	-
Indeks građevinskih radova, % godišnja promjena	2,4	11,8	16,1	-5,6	-	-
Indeks potrošačkih cijena, % godišnja promjena	2,9	6,1	2,9	3,4	4,2	3,8
Prosječna mjesečna bruto plaća, u kunama	7.047	7.544	7.868	7.709	-	-
Stopa nezaposlenosti ILO, %	9,6	-	-	-	-	-
Broj registriranih nezaposlenih, 1000, kr	254,5	240,5	240,5	254,3	262,8	262,8
Broj zaposlenih, 1000, kr	1.515,6	1.519,0	1.519,0	1.500,9	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku

2. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Financijska kriza koja je započela krizom hipotekarnih kredita u Sjedinjenim Američkim Državama postupno se počela prelijevati u realni sektor na globalnoj razini. Iako se Hrvatska našla dobro pripremljenom za prve nalete financijske krize, što zbog dobre prethodne pripremljenosti, što zbog pravovremeno poduzetih mjera u smislu djelovanja na minimiziranje negativnih učinaka krize, pad globalne gospodarske aktivnosti, a naročito pad gospodarske aktivnosti u okruženju za rezultat ima negativne učinke na razvoj gospodarske aktivnosti i u Hrvatskoj. Nepovoljna gospodarska kretanja, između ostalog, imaju za posljedicu i nižu razinu očekivanih prihoda državnog proračuna u odnosu na plan državnog proračuna za 2009. godinu.

Novi plan prihoda državnog proračuna za 2009. godinu temeljen je na planiranim makroekonomskim kretanjima i dosadašnjem ostvarenju prihoda u 2009. godini. Prema novom planu, ukupni prihodi za 2009. godinu iznose 116,6 milijardi kuna što je smanjenje od 8,0 milijardi kuna u odnosu na prvotni plan. Ukupni prihodi sastoje se od prihoda poslovanja planiranih u iznosu 116,2 milijarde kuna te prihoda od prodaje nefinancijske imovine u iznosu 381,3 milijuna kuna.

Porezni prihodi

Porezni prihodi su najznačajniji prihodi proračuna, a novim planom za 2009. godinu planirani u iznosu od 64,7 milijardi kuna, a u odnosu na prvotnu projekciju smanjeni su za 5,2 milijarde kuna. Ovi prihodi manji su i u odnosu na 2008. godinu i to za 1,6 milijardi kuna, a projicirani su na temelju dosadašnjeg ostvarenja u 2009. godini, te u skladu s očekivanjima u kretanju gospodarske aktivnosti do kraja godine. Novim planom za 2009. godinu najveće izmjene u poreznim prihodima bilježe prihodi od poreza na dodanu vrijednost i trošarine.

Porez na dohodak

Prihodi od poreza na dohodak prema novom planu za 2009. godinu iznose 1,5 milijardi kuna, što je u odnosu na prvotni plan smanjenje od 185,9 milijuna kuna. Novi plan ovih prihoda rezultat je očekivanja u kretanju plaća i zaposlenosti tijekom 2009., te ostvarenja po osnovi ovog poreza u dosadašnjem razdoblju.

Porez na dobit

Novim planom za 2009. godinu prihodi od poreza na dobit smanjuju se za 145,3 milijuna kuna u odnosu na originalni plan i iznose 10,2 milijarde kuna.

Porezi na imovinu

Prihodi od poreza na imovinu smanjuju se za 24,4 milijuna kuna u odnosu na prvotni plan i iznose 618,7 milijuna kuna. Ovi prihodi projicirani su na temelju dosadašnjeg ostvarenja u 2009. godini i očekivanih kretanja do kraja godine.

Porez na dodanu vrijednost

Prihod od poreza na dodanu vrijednost bilježi najveći pad u odnosu na prvotni plan. Tako se novim planom za 2009. godinu procjenjuje prihoda od PDV-a u iznosu od 40,4 milijarde kuna, što je za 4,0 milijarde kuna manje od prvotnog plana. Projicirano smanjenje prihoda temelji se na dosadašnjem ostvarenju prihoda od PDV-a, kao i na očekivanjima do kraja godine.

Prihodi od trošarina

Prihodi od trošarina novim planom za 2009. godinu bilježe smanjenje od 730,2 milijuna kuna u odnosu na prvotni plan i iznose 8,7 milijardi kuna. Zbog očekivanja u kretanju potrošnje trošarinskih proizvoda najveće smanjenje bilježe prihodi od trošarina na naftu i prihodi od trošarina na automobile. U odnosu na prethodnu godinu prihodi od trošarina bilježe pad od 2,9%.

Doprinosi

Prihodi od socijalnih doprinosa novim planom za 2009. godinu projicirani su u iznosu 40,8 milijardi kuna i bilježe smanjenje od 2,3 milijardi kuna u odnosu na originalni plan. Prema novom planu prihodi od socijalnih doprinosa ostvarit će se približno na razini iz 2008. godine. Projekcija ovih prihoda temelji se na dosadašnjem ostvarenju prihoda od doprinosa tijekom 2009. godine, te na očekivanjima o kretanju bruto plaća i zaposlenosti do kraja godine.

Pomoći

Prihodi od pomoći prema novom planu za 2009. planirani u iznosu od 1,1 milijardi kuna, što je za 5,1 milijun kuna manje od prvotnog plana za 2009. godinu.

Prihodi od imovine

Prema novom planu za 2009. godinu prihodi od imovine iznose 5,1 milijardu kuna, što je smanjenje od 279,0 milijuna kuna u odnosu na prvotni plan. U strukturi prihoda od imovine najveće smanjenje bilježe prihodi od naknada za ceste.

Prihodi od administrativnih pristojbi i prihodi po posebnim propisima

Prihodi od administrativnih pristojbi i prihodi po posebnim propisima novim planom za 2009. godinu smanjeni su za 300 milijuna kuna i iznose 3,9 milijardi kuna.

Ostali prihodi

Ostali prihodi državnog proračuna koji se sastoje od prihoda od kazni, prihoda od vlastite djelatnosti proračunskih korisnika, te donacija od pravnih i fizičkih osoba izvan opće države novim planom za 2009. godinu ostali su na približno istoj razini kao i prvotno planirani.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine se novim planom za 2009. godinu planiraju u iznosu od 381,3 milijuna kuna, čime su u odnosu na prvotni plan smanjeni za 13,2 milijuna kuna.

Tablica 2.: Usporedba prihoda državnog proračuna planiranih planom i rebalansom za 2009. godinu

<i>(milijuni HRK)</i>	2008.	Plan 2009.	Rebalans 2009.
PRIHODI POSLOVANJA	115.756	124.242	116.222
1. Prihodi od poreza	66.345	69.931	64.756
Porez na dohodak	1.688	1.695	1.509
Porez na dobit	10.565	10.385	10.240
Porezi na imovinu	636	643	619
Porezi na robu i usluge	51.556	55.262	50.436
- Porez na dodanu vrijednost	41.308	44.438	40.442
- Porez na promet	167	185	169
- Trošarine	8.949	9.416	8.686
- Poseban porez na automobile	1.453	1.547	1.352
- Poseban porez na naftne derivate	3.139	3.390	2.974
- Poseban porez na alkohol	219	228	201
- Poseban porez na pivo	717	744	689
- Poseban porez na bezalkoholna pića	139	142	131
- Poseban porez na duhanske prerađevine	3.084	3.146	3.141
- Poseban porez na kavu	167	185	167
- Poseban porez na luksuzne proizvode	31	34	30
- Porezi i naknade od igara na sreću i zabavu	589	641	597
- Ostali porezi na robu i usluge	544	582	543
Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	1.901	1.946	1.953
2. Doprinosi	40.703	43.033	40.771
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	18.653	19.744	18.711
Doprinosi za mirovinsko osiguranje	20.155	21.275	20.156
Doprinosi za zapošljavanje	1.896	2.014	1.904
3. Pomoći	543	1.123	1.118
4. Prihodi od imovine	4.656	5.390	5.111
Prihodi od financijske imovine	864	1.403	1.671
Prihodi od nefinancijske imovine	3.792	3.987	3.441
5. Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	2.940	4.193	3.893
6. Ostali prihodi	570	572	573
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	303	395	381
1. 'Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	42	60	59
2. Prihodi od prodaje proizvedene imovine	254	329	319
3. 'Prihodi od prodaje proizvedene katkotrajne imovine	7	6	4
UKUPNI PRIHODI PRORAČUNA	116.060	124.636	116.603

3. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Proračun kao temeljni instrument provođenja Vladine fiskalne politike od 2004. godine jasno pokazuje smjer kretanja prema racionalnoj državnoj potrošnji koja se očituje u smanjivanju deficita kroz kontinuirano sporiji rast državne potrošnje u odnosu na rast prihoda.

Da bi se nastavio trend kojim Vlada oslobađa prostor za razvoj drugih sektora, a koji u izmijenjenim makroekonomskim uvjetima treba dodatno pojačati, Vlada se odlučila na rebalans proračuna.

Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2009. godinu ukupni rashodi smanjuju se sa 127,0 na 121,6 milijardi kuna, odnosno za 5,4 milijarde kuna.

Rebalans proračuna se u ovim izmijenjenim tržišnim uvjetima koristi kao jedan od instrumenata provedbe anti recesijskih mjera, a to su prvenstveno:

1. maksimalno reduciranje državne potrošnje s ciljem osiguranja makroekonomske stabilnosti i očuvanja radnih mjesta,
2. održanje životnog standarda najugroženijih skupina stanovništva,
3. efikasnije i učinkovitije alociranje subvencija,
4. povećanje konkurentnosti turizma,
5. zaštita domaće industrije.

Kroz ekonomsku klasifikaciju rashoda i programe ministarstava i drugih proračunskih korisnika državnog proračuna vidljivo je da su sva raspoloživa sredstva usmjerena na financiranje navedenih anti recesijskih mjera.

S obzirom da je proračun jedan od instrumenata provedbe anti recesijskih mjera, Vlada je pokrenula još niz drugih mehanizama kojima je cilj jačanje gospodarstva: rasterećenje gospodarstva neporeznim davanjima; osiguranje likvidnosti javnih poduzeća, a time i privatnog sektora; jačanje financijske pozicije HBOR-a (osigurana su dodatna sredstva od međunarodnih financijskih institucija u iznosu od 400 milijuna eura); poticanje izravnih ulaganja ubrzanjem postupka ishoda svih dozvola i ostalo.

1. Smanjenje državne potrošnje

Tablica 3.: Rashodi državnog proračuna

mil. HRK	2007.	2008.	Plan 2009.	Indeks P09./08.	Povećanje/ smanjenje	Novi plan 2009.	Indeks NP09./ P09.
RASHODI POSLOVANJA	108.007,6	115.059,7	123.396,9	107,2	-4.797,9	118.599,0	96,1
Rashodi za zaposlene (s ustanovama u zdravstvu)	26.922,9	29.210,3	31.868,4	109,1	-1.769,9	30.098,5	94,4
Materijalni rashodi	7.513,4	8.527,4	9.819,8	115,2	-883,2	8.936,6	91,0
Financijski rashodi	5.066,1	5.142,0	5.255,8	102,2	-6,8	5.249,0	99,9
Subvencije	6.492,0	6.859,5	6.895,4	100,5	-318,2	6.577,2	95,4
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	8.312,1	5.716,5	5.947,1	104,0	-519,5	5.427,6	91,3
Naknade grad.i kućan.na tem.osig.i dr. naknade (bez rashoda za zaposlene u ustanovama u zdravstvu)	48.140,7	52.519,6	56.244,0	107,1	-328,3	55.915,7	99,4
Ostali rashodi	5.560,3	7.084,3	7.366,4	104,0	-972,0	6.394,4	86,8
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	3.043,9	3.291,5	3.594,3	109,2	-615,1	2.979,3	82,9
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	90,8	220,8	226,7	102,7	-41,9	184,8	81,5
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	2.633,3	2.799,4	3.024,2	108,0	-517,0	2.507,2	82,9
Rashodi za nabavu pl.metala i ost.pohr.vrijednosti	9,6	10,1	5,8	57,7	-0,3	5,5	94,7
Strateške zalihe	36,6	86,8	37,0	42,6	-25,0	12,0	32,4
Rashodi za dodatna ulaganja na nefinan. imovini	273,6	174,4	300,6	172,3	-30,9	269,7	89,7

Izvor: Ministarstvo financija

Rashodi za zaposlene

Od 2007. godine rashodi za zaposlene povećali su se sa 26,9 milijardi kuna na 31,9 milijardi kuna koliko je bilo planirano proračunom za 2009. godinu. Tako velika izdvajanja za plaće, kao i činjenica da su u prethodnim godinama rashodi za zaposlene rasli više od ukupnih proračunskih rashoda, pokazuju da je ulaganje u zaposlene jedan od prioriteta Vlade.

Cilj Vlade je izgraditi kompetentnu, profesionalnu i motiviranu državnu upravu zbog čega se uz ulaganja u povećanje plaća kontinuirano razvijao sustav mjerenja rezultata rada i ocjenjivanja zaposlenih temeljem kojeg bi se u državnoj službi napredovalo i nagrađivalo, odnosno u slučaju loših ocjena obrnuto.

U 2009. godini s obzirom na očekivano kretanje BDP-a, rast osnovice za obračun plaća koje se financiraju iz proračuna od 6% je nerealan i fiskalno neodrživ u uvjetima kada se svi sektori bore prvenstveno za očuvanje radnih mjesta.

Zbog navedenog, rebalansom se rashodi za zaposlene smanjuju s 31,9 milijardi kuna na 30,1 milijardu kuna.

Tablica 4.: Izdvajanja za plaće i ostale rashode za zaposlene

mil. HRK	2007.	2008.	Plan 2009.	Indeks P09./08.	Povećanje/ smanjenje	Novi plan 2009.	Indeks NP09./ P09.
Rashodi za zaposlene (s ustanovama u zdravstvu)	26.922,9	29.210,3	31.868,4	109,1	-1.769,9	30.098,5	94,4
Ukupni rashodi proračuna	111.051,5	118.351,2	126.991,2	107,3	-5.412,9	121.578,3	95,7

Izvor: Ministarstvo financija

Materijalni rashodi

Materijalni rashodi rebalansom se smanjuju s 9,8 milijardi kuna na 8,9 milijardi kuna, odnosno za 9,0%. Napravljene su uštede na svim kategorijama materijalnih rashoda, a najznačajnije su na: vojnoj opremi (174,2 milijuna kuna) uslijed usporavanja programa njihove nabave; uslugama tekućeg i investicijskog održavanja (118,3 milijuna kuna); intelektualnim i osobnim uslugama (88,5 milijuna kuna).

Financijski rashodi

S obzirom na uvjete na financijskom tržištu ovi rashodi rebalansom se smanjuju u vrlo malom postotku, odnosno za 6,8 milijuna kuna.

Subvencije i kapitalne pomoći

Racionalizacija poslovanja trgovačkih društava u vlasništvu države (javnih poduzeća) te poboljšanje njihove likvidnosti jedna je od anti recesijskih mjera koja se pozitivno odražava u proračunu kroz smanjenje izdvaja za subvencije tim društvima. Tako se ukupni rashodi za subvencije i kapitalne pomoći rebalansom smanjuju za 762,3 milijuna kuna, od čega se 258,3 milijuna kuna odnosi na smanjenje kapitalnih pomoći Hrvatskim autocestama (naknade za ceste).

Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države

Ovi rashodi rebalansom se smanjuju za 519,5 milijuna kuna, ali važno je naglasiti da je smanjenje postignuto usporavanjem izvršavanja utvrđenih programa, a ne njihovim ukidanjem. Tako se primjerice Program integralnog razvoja lokalne zajednice, koji se sufinancira uz sredstava EIB-a (proračunska komponenta), smanjuje u 2009. godini za 125,9 milijuna kuna. Nadalje, smanjene su i kapitalne pomoći Hrvatskim cestama u iznosu od 258,3 milijuna kuna.

Naknade građanima i kućanstvima

Najveću stavku u rashodima poslovanja čine naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade koje su u proračunu 2009. godine planirane u iznosu od 56,2 milijardi kuna (bez rashoda za zaposlene u zdravstvenim ustanovama). Većinu navedenih rashoda čine mirovine i to u 2009. godini s 34,1 milijardom kuna.

Izuzev mirovina, prethodno spomenuta skupina rashoda obuhvaća i naknade utvrđene propisima o zdravstvenom i socijalnom osiguranju te ostale vrste naknada koje građani i kućanstva dobivaju iz proračuna neovisno o sustavima osiguranja.

U okviru navedene kategorije smanjenje od 328,3 milijuna kuna rashoda, u odnosu na ukupno planiran iznos u proračunu, iznosi 0,6%.

Ostali rashodi

Rashodi za tekuće i kapitalne donacije, kazne, penale i naknade šteta te ostale izvanredne rashode rebalansom se smanjuju za 527,9 milijuna kuna, odnosno za 13,9% u odnosu na plan 2009. godine.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine

Kapitalne investicije u izgradnju i dodatna ulaganja u znanosti i školstvu, zdravstvu, pravosuđu, na graničnim prijelazima i dr., nužno u 2009. godini usporavaju zbog čega rashodi za nabavu nefinancijske imovine iznose 3,0 milijardi kuna što je za 615,1 milijuna kuna manje od plana 2009. godine. Ipak razina izdvajanja od 3,0 milijarde kuna nije beznačajna i jamči razinu potrebnu za održivi razvoj.

Tablica 5.: Kapitalne investicije u proračunu

mil. HRK	2007.	2008.	Plan 2009.	Indeks P09./08.	Smanjenje/povećanje	Novi plan 2009.	Indeks NP09./P09.
Kapitalna ulaganja u znanosti i školstvu	943,7	998,4	898,0	89,9	-84,3	813,7	90,6
Kapitalna ulaganja u zdravstvu i socijalnoj skrbi	556,6	632,1	693,1	109,6	-146,7	546,4	78,8
Kapitalna ulaganja u pravosuđu	137,4	89,0	147,1	165,3	-36,0	111,1	75,5
Izgradnja i opremanje graničnih prijelaza	93,9	75,5	70,4	93,2	-17,4	53,0	75,3
Protupožarna zaštita	116,3	260,2	121,1	46,5	-11,2	109,8	90,7
Stambeno zbrinjavanje branitelja	166,0	141,7	63,0	44,5	-6,8	56,2	89,2
Ostala kapitalna ulaganja	1.030,0	1.094,7	1.601,7	146,3	-312,7	1.289,0	80,5
UKUPNO	3.043,9	3.291,5	3.594,3	109,2	-615,1	2.979,3	82,9

Izvor: Ministarstvo financija

2. Održanje životnog standarda najugroženijih skupina stanovništva

Mirovine

Rast u proračunu 2009. godine predviđen je za davanja koja ulaze u kategoriju socijalnih davanja, te za mirovine i zdravstvo. U vrijeme niskog gospodarskog rasta briga o starijima i nemoćnima, bolesnima, socijalno osjetljivima ne može biti odgođena za neko drugo vrijeme jer baš sad mora biti, koliko je to moguće, ciljana, konkretna i intenzivna.

Izdvajanja za mirovine u 2009. godini povećala su se za 4,9%, odnosno s 32,5 milijardi kuna na 34,1 milijardu kuna. Godine rada na poboljšanju statusa umirovljenika važno je podržati i tijekom smanjenja gospodarske aktivnosti. U ranijim godinama riješen je problem duga umirovljenicima iz ranijih razdoblja, te je izmijenjen mirovinski sustav: promijenjen je Zakon o mirovinskom osiguranju u dijelu odredbi vezanih uz obiteljske i invalidske mirovine, a novim Zakonom uvode se mjere za izjednačavanje starih i novih umirovljenika.

Upravo zbog svega navedenog rebalansom nije predviđeno smanjenje izdvajanja za mirovine.

Tablica 6.: Izdvajanja za mirovine

mil. HRK	2007.	2008.	Plan 2009.	Indeks P09./08.	Povećanje/smanjenje	Novi plan 2009.	Indeks NP09./P09.
Starosne i obiteljske mirovine	25.691,3	28.010,8	29.295,6	104,6	0,0	29.295,6	100,0
Braniteljske mirovine	3.812,4	4.487,3	4.800,0	107,0	0,0	4.800,0	100,0
Invalidske i obiteljske mirovine, prevođenje	200,1	0,0	0,0	x	0,0	0,0	x
Prevođenje braniteljskih mirovina	156,5	0,0	0,0	x	0,0	0,0	x
UKUPNO	29.860,3	32.498,1	34.095,6	104,9	0,0	34.095,6	100,0

Izvor: Ministarstvo financija

Socijalne naknade

Izdavanja za pomoć socijalno osjetljivim skupinama stanovništva već su u proračunu za 2009. godinu bila povećana u odnosu na proračun 2008. godine za 275,8 milijuna kuna, s 2,7 milijarde kuna na 2,9 milijardi kuna. Rebalansom se upravo zbog vladine mjere usmjerene na osiguranje adekvatne razine životnog standarda socijalno osjetljivih skupina stanovništva ovi rashodi dodatno povećavaju za 100 milijuna kuna.

Rebalansom se i **porodiljne naknade i dječji doplati ne smanjuju, a izdavanja za program materijalno pravne zaštite nezaposlenih povećavaju se za 102,9 milijuna kuna.**

Tablica 7.: Porodiljne naknade, dječji doplati i naknade za nezaposlene i zapošljavanje

mil. HRK	2007.	2008.	Plan 2009.	Indeks P09./08.	Povećanje/ smanjenje	Novi plan 2009.	Indeks NP09./ P09.
Porodiljne naknade	1.555,5	1.794,8	2.018,0	112,4	0,0	2.018,0	100,0
Doplati za djecu	1.877,7	1.873,8	1.900,2	101,4	0,0	1.900,2	100,0
Naknade za nezaposlene i aktivna politika zapošljavanja	913,0	964,3	1.024,0	106,2	102,9	1.126,9	110,0
UKUPNO	4.346,2	4.633,0	4.942,2	106,7	102,9	5.045,1	102,1

Izvor: Ministarstvo financija

3. Efikasnije i učinkovitije alociranje subvencija i zaštita domaće industrije

U protekle dvije godine za poticanje poduzetništva iz proračuna izdvojeno je 11,2 milijarde kuna. Kontinuiranim i visokim izdvajanjima tijekom prethodnih godina država je izravno poticala i jačala poduzetnički sektor kako bi, između ostalog, bio spremniji funkcionirati u razdobljima nižeg rasta. U posljednje četiri godine izdvajanja za poticanje poduzetništva i poslovnog okružja su se udvostručila.

U proračunu za 2009. godinu zadržan je kontinuitet poticaja poduzetništvu te se za ove programe predvidjelo 5,1 milijardu kuna.

Racionalizacija poslovanja trgovačkih društava u vlasništvu države (javnih poduzeća) te poboljšanje njihove likvidnosti jedna je od anti recesijskih mjera koja se pozitivno odražava u proračunu kroz smanjenje izdvajanja za subvencije tim društvima. Tako se ukupni rashodi za subvencije i kapitalne pomoći rebalansom smanjuju za 762,3 milijuna kuna, od čega se 258,3 milijuna kuna odnosi na smanjenje kapitalnih pomoći Hrvatskim autocestama (naknade za ceste). Međutim, istovremeno se povećavaju subvencije drvenoj industriji, izvoznicima, tekstilnoj industriji, malim i srednjim poduzetnicima kroz subvencije kamata na kredite i potpore.

4. Povećanje konkurentnosti turizma

Još u 2008. godini značajno su povećana proračunska izdvajanja za turizam kao jednu od strateški najvažnijih grana gospodarstva. Izdvajanja su se povećala za čak 36,0% i bila su usmjerena povećanju kvalitete i raznolikosti turističke ponude što u konačnici pridonosi povećanju broja radnih mjesta u sektoru turizma i porastu ukupnih prihoda. Visoka razina izdvajanja nastavlja se i u 2009. godini te se niti rebalansom ne predviđa veće smanjenje.

Rebalansom se proračun Ministarstva turizma značajnije mijenja u smislu realociranja poticaja i jačeg usmjeravanja na poduzetnike i promidžbu turizma (tako se npr. uvodi novi program Dani hrvatskog turizma).

Vlada je dosadašnjim proračunima pokazala da se i s manjom potrošnjom uz jasne strateške prioritete i dobro osmišljene programe može osigurati razvojni kontinuitet uz zadovoljenje potreba stanovništva. Štednjom u vrijeme rasta, ali i usmjeravanjem i korištenjem zamaha rasta za: poticanje poduzetništva i poduzetničke klime, regionalni razvoj, podizanje razine znanja i izvrsnosti, radne učinkovitosti, ulaganja u infrastrukturne projekte, vraćanje dugova iz prethodnih razdoblja (umirovljenici, sudske presude za neisplaćene božićnice, prekovremene, smjenski rad), ušli smo znatno spremniji od drugih zemalja u razdoblje nižeg i negativnog rasta. Zahvaljujući tome kvalitetnim rebalansom, kakav je ovaj, Vlada osigurava održivost fiskalne politike i daje poticaj kroz anti recesijske mjere dodatnom jačanju makroekonomske stabilnosti, očuvanju radnih mjesta i rastu gospodarstva.

4. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Slijedom ukupno planiranih prihoda državnog proračuna u iznosu od 116,6 milijardi kuna, koje čine prihodi poslovanja i prihodi od prodaje nefinancijske imovine, te ukupno planiranih rashoda državnog proračuna u iznosu od 121,6 milijardi kuna, a koje čine rashodi poslovanja i rashodi za nabavu nefinancijske imovine, planirani manjak državnog proračuna za 2009. godinu iznosi 5,0 milijardi kuna ili 1,4% procijenjenog bruto domaćeg proizvoda.

Tablica 8.: Ukupni manjak državnog proračuna

<i>mil. HRK</i>	Ostvarenje 2008	Plan 2009	Rebalans 2009
Prihodi (6+7)	116.060	124.636	116.603
Prihodi poslovanja (6)	115.756	124.242	116.222
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine (7)	303	395	381
Rashodi (3+4)	118.351	126.991	121.578
Rashodi poslovanja (3)	115.060	123.397	118.599
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine (4)	3.292	3.594	2.979
Ukupni manjak/višak	-2.291	-2.355	-4.975

5. RAČUN FINANCIRANJA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Iz kretanja ukupnih prihoda i ukupnih rashoda državnog proračuna u 2009. godini planiran je manjak državnog proračuna u iznosu 5,0 milijardi kuna. Planirani manjak državnog proračuna financirat će se razlikom ukupnih primitaka od financijske imovine i zaduživanja te ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova.

Ukupni primici od financijske imovine i zaduživanja novim planom za 2009. godinu planirani su u iznosu od 15,8 milijardu kuna. U isto vrijeme, ukupni izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova planiraju se na razini 10,8 milijardi kuna.

U strukturi izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova najveći dio, od 5,2 milijarde kuna ili 48,4%, imaju izdaci za otplatu za glavnice za izdane vrijednosne papire.

Slijedeća po veličini stavka ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova odnosi se na izdatke za otplatu glavnice primljenih zajmova koji su planirani u iznosu od 4,6 milijardi kuna.

Ostatak ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova nad izdacima za otplatu zajmova i vrijednosnih papira odnosi se na izdatke za dane zajmove te izdatke za dionice i udjele u glavnici. Izdaci za dane zajmove su planirani u iznosu od 589,5 milijuna kuna dok su izdaci za dionice i udjele u glavnici planirani u iznosu 375,1 milijun kuna.

U strukturi primitaka od financijske imovine i zaduživanja najveći dio u iznosu od 9 milijardi kuna ili 57,4% čine primljeni zajmovi. Ova kategorija ostvaruje porast od 6,6 milijardi kuna u odnosu na originalni plan što je rezultat zamjene ranije planiranih primitaka od prodaje domaćih obveznica primicima od zaduživanja domaćim zajmovima te uključuje dodatne primitke po osnovi zaduživanja inozemnim zajmovima. Druga po veličini stavka u okviru primitaka od financijske imovine i zaduživanja, u iznosu 6,3 milijardi kuna, odnosi se na zaduživanje vrijednosnim papirima u čijoj se strukturi najznačajniji dio odnosi na zaduživanje putem inozemnih obveznica koje je novim planom predviđeno u jednakom iznosu kao i u prethodnom. Preostali dio primitaka od financijske imovine i zaduživanja odnosi se na povrate danih zajmova u iznosu 419,2 milijuna kuna.

Tablica 9.: Ukupni prihodi, rashodi i financiranje državnog proračuna

(milijuni HRK)	Ostvarenje 2008.	Plan 2009.	Rebalans 2009.
PRIHODI POSLOVANJA	115.756	124.242	116.222
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	303	395	381
RASHODI POSLOVANJA	115.060	123.397	118.599
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	3.292	3.594	2.979
RAZLIKA - VIŠAK/MANJAK	-2.291	-2.355	-4.975
PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	12.308	13.183	15.763
IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	8.360	10.828	10.788
PROMJENA U STANJU DEPOZITA			
NETO FINANCIRANJE	3.948	2.355	4.975
VIŠAK/MANJAK + NETO FINANCIRANJE	1.657	0	0

6. IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI

Prihodi poslovanja

Slijedom očekivanih gospodarskih kretanja i očekivanog pada gospodarske aktivnosti u 2009. godini, što se između ostalog odražava i na pad prihoda izvanproračunskih korisnika, ukupni prihodi poslovanja izvanproračunskih korisnika rebalansom za 2009. godinu planirani su u iznosu od 5,5 milijardi kuna što je smanjenje za 9,6% ili 576,3 milijuna kuna u odnosu na iznos planiran prvotnim planom za 2009. godinu. U njihovoj strukturi najznačajniji izvor predstavljaju prihodi od administrativnih (upravnih) pristojbi i prihodi po posebnim propisima u iznosu od 3,1 milijarde kuna (56,2% ukupno planiranih prihoda) koji su u odnosu na prvotni plan smanjeni za 217 milijuna kuna. Najveći dio ovih prihoda odnosi se na prihode vodoprivrede unutar Hrvatskih voda te naknade za zaštitu okoliša unutar Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost što je i najviše pridonijelo smanjenju ovih prihoda. Slijedeća po veličini stavka prihoda u rebalansu plana izvanproračunskih korisnika za 2009. godinu su pomoći koje čine 32,1% ukupnih prihoda, a planirane su u iznosu 1,8 milijardi kuna. Time su, u odnosu na prvotni plan 2009. godine, smanjene 16,6% ili točnije 348,2 milijuna kuna. 76,6% ukupnih pomoći otpada na kapitalne pomoći iz proračuna kod Hrvatskih cesta. U ukupnim prihodima poslovanja slijede prihodi od imovine s udjelom od 11,0% (smanjenje od 11,0 milijuna kuna). Najveći dio prihoda od imovine odnosi se na ostale prihode od financijske imovine kod Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Ostatak ukupnih prihoda poslovanja u iznosu od 35,2 milijuna kuna odnosi se na ostale prihode koji rebalansom plana za 2009 godinu nisu mijenjani.

Promatrajući po pojedinim izvanproračunskim korisnicima, u rebalansu plana za 2009. godinu, najveće planirane prihode bilježe Hrvatske vode i Hrvatske ceste koji zajedno čine 68,7% ukupno planiranih prihoda poslovanja izvanproračunskih korisnika za 2009. godinu. Najveće smanjenje prihoda poslovanja rebalansom su planirale Hrvatske ceste (smanjenje od 258,3 milijuna kuna) i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (smanjenje od 257,6 milijuna kuna).

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine planirani su u iznosu od 70,9 milijuna kuna i najvećim dijelom odnose se na prihode od prodaje zemljišta unutar Hrvatskog fonda za privatizaciju.

Rashodi poslovanja

Sukladno kretanjima na prihodnoj strani, predviđene su određene uštede na rashodnoj strani. Tako su ukupni rashodi poslovanja izvanproračunskih korisnika za 2009. godinu rebalansom njihovih financijskih planova planirani u iznosu od 4,6 milijardi kuna, odnosno za 8,4% ili 420 milijuna kuna manje u odnosu na prvotni plan. U najvećem dijelu odnose se na materijalne rashode koji su smanjeni za 314,3 milijuna kuna na iznos od 2,6 milijardi kuna čime čine 56% ukupnih rashoda. U najvećoj mjeri ovi rashodi odnose se na materijalne rashode za usluge tekućeg i investicijskog održavanja i to na pozicijama Hrvatskih voda i Hrvatskih cesta. Nakon materijalnih rashoda, drugo mjesto zauzimaju ostali rashodi na koje otpada 22,8% ukupnih rashoda poslovanja izvanproračunskih korisnika. Oni su smanjeni za 46,1 milijun kuna, odnosno na iznos od 1,0 milijarde kuna. Najveći dio ovih rashoda odnosi se na kapitalne pomoći Hrvatskih voda. Na financijske rashode otpada 7,8% ukupnih rashoda poslovanja izvanproračunskih korisnika (najveći dio čine kamate za primljene zajmove kod

Hrvatskih cesta koje rebalansom nisu mijenjane). Udio od 6,6% planiranim iznosom od 303,6 milijuna kuna čine rashodi za zaposlene koji su smanjeni za 3,9% odnosno za 12,4 milijuna kuna. Pomoći unutar opće države smanjene su 21,3% odnosno na iznos od 260,8 milijuna kuna čime čine 5,7% ukupnih rashoda poslovanja. Preostalih 1% ukupnih rashoda poslovanja izvanproračunskih korisnika čine subvencije (42,2 milijuna kuna) te naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade (4 milijuna kuna).

Promatrajući po pojedinim izvanproračunskim korisnicima, najveće planirane rashode za 2009. godinu bilježe Hrvatske vode i Hrvatske ceste na koje zajedno otpada 72,7% ukupno planiranih rashoda poslovanja izvanproračunskih korisnika za 2009. godinu. Najveće smanjenje rashoda poslovanja rebalansom su planirali Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (smanjenje od 223,8 milijuna kuna) i Hrvatske ceste (smanjenje od 114,5 milijuna kuna).

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine

Ukupni rashodi za nabavu nefinancijske imovine izvanproračunskih korisnika za 2009. godinu rebalansom su smanjeni za 10,3% ili 159 milijuna kuna. Time su planirani u iznosu od 1,4 milijarde kuna i najvećim dijelom odnose se na nabavu proizvedene dugotrajne imovine. Najveći dio ukupne nabave nefinancijske imovine izvanproračunskih korisnika za 2009. godinu odnosi se na Hrvatske ceste na koje otpada čak 77,6% ukupnih nabavki nefinancijske imovine izvanproračunskih korisnika.

Ukupni prihodi izvanproračunskih korisnika za 2009. godinu planirani su u manjem iznosu od ukupnih rashoda za 451,7 milijuna kuna. Razlika prihoda i rashoda financirat će se ukupnim primicima od financijske imovine i zaduživanja u iznosu od 2,1 milijarde kuna uz istovremeno ostvarenje ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova u iznosu od 794,5 milijuna kuna.

7. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE

Pod utjecajem nepovoljnih makroekonomskih uvjeta te njihovih utjecaja na nižu razinu očekivanih prihoda u 2009. godini te u skladu s planiranim rashodima svih razina proračuna opće države, ukupni manjak proračuna opće države iznosi 1,6% procijenjenog bruto domaćeg proizvoda za 2009. godinu.

Tablica 10.: Procjena ukupnog manjka/viška konsolidirane opće države

	2008.	Plan 2009.	Rebalans 2009.
<i>Ukupni manjak/višak državog proračuna, % BDP-a</i>	-0,8	-0,7	-1,4
<i>Ukupni manjak/višak izvanproračunskih korisnika, % BDP-a</i>	-0,1	-0,1	-0,1
<i>Ukupni manjak/višak jedinica lokalne države, % BDP-a</i>	0,0	0,0	0,0
<i>Ukupni manjak/višak opće države, % BDP-a</i>	-0,9	-0,8	-1,6